

Біляков Андрій Миколайович

доцент кафедри судової медицини
та медичного права Національного
медичного університету імені О.О.

Богомольця, доктор медичних наук, доцент

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕКСПЕРТИЗИ ДНК В УКРАЇНІ

Молекулярно-генетичні дослідження – це новий крок в експертизі речових доказів, оскільки дослідження є високотехнологічними, мають високий рівень складності, характеризуються більшим потенціалом, ніж імунологічні, виконавець має мати специфічні знання, потребують розуміння військово-слідчими органами та суспільством. Об'єктом для даної експертизи є речові докази біологічного походження: кров, сперма, слина, сеча, тканина, які містять клітини з ядрами.

Наразі в Україні експертизу ДНК проводять в бюро судово-медичної експертизи та експертно криміналістичних центрах МВС України. Причому, кількість проведених експертиз в Центрах МВС суттєво перевищує їх кількість в судово-медичній службі. Лише декілька обласних бюро СМЕ та Київське міське клінічне бюро в Україні мають технічні можливості її проведення.

Згідно Інструкції про проведення судово-медичної експертизи, компетенцією судово-медичної експертизи є:

1.4.1. Експертиза трупів у випадках насильницької смерті.

1.4.2. Експертиза трупів при підозрі застосування насилля або з інших обставин, що обумовлюють необхідність такої експертизи.

1.4.3. Експертиза потерпілих, обвинувачених та інших осіб.

1.4.4. Експертиза речових доказів.

1.4.5. Експертиза за матеріалами кримінальних та цивільних справ [1].

Згідно інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, яка регламентує порядок та умови проведення експертиз в закладах Міністерства юстиції, до яких відносяться і експертно-криміналістичні центри, в переліку криміналістичних експертиз наявна біологічна експертиза (п. 1.2.1. Інструкції) [2]. Біологічна експертиза згідно п. 24.1. Інструкції досліджує об'єкти рослинного та тваринного походження. Ними найчастіше бувають:

- листя, стебла, квіти, сіно, солома, кора, деревина, коріння, плоди, насіння, зерно, спори, пилок тощо;
- похідні шкірних покривів тваринного походження (волосся, пір'я, луска тощо);
- продукти переробки рослинних та тваринних організмів (корми для тварин та птахів, борошно, шматки хутра та шкіри тощо);
- продукти життєдіяльності рослинних і тваринних організмів (мед, камедь, екскременти тощо).

Згідно п. 24.2. Основними завданнями біологічної експертизи є: установлення належності об'єктів тваринного та рослинного походження (далі – біологічне походження) до конкретного біологічного таксона (родини, роду, виду тощо).

В кримінальних провадженнях в Україні, які пов'язані зі злочинами проти життя та здоров'я людини, речовими доказами біологічного походження є саме тканини та рідини тіла. Дані об'єкти має вилучати слідчий під час огляду місця події, чи вони є супутнім забрудненням знарядь скоєння злочину. В будь якому разі слідчий, який є співробітником МВС, вилучає та направляє речові докази до експертної установи, співробітником відомства якої він є. В такому разі порушуються гарантії незалежності судового експерта та правильності його висновків, що регламентовані ст. 4. Закону України «Про судову експертизу», згідно яких існування установ судових експертиз має бути незалежним від органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування та суду [3].

Таким чином, для об'єктивності та неупередженості розслідування кримінальних проваджень, експертизу ДНК має проводитися в бюро судово-медичної експертизи, або ж в окремо створеному відомстві, яке підпорядковується міністерству юстиції.

Список використаних джерел

1. Наказ N 6 від 17.01.95 МОЗ України:[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.2.Наказ № 53/5 від 08.10.98 МЮ України:[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.3. Закон України «Про судову експертизу», відомості ВВР, 1994, №28 із змінами та доповненнями: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.